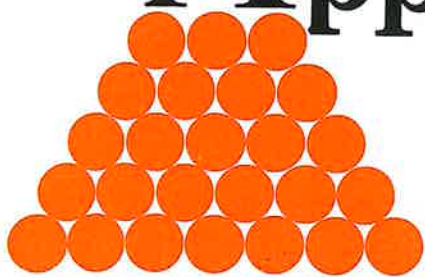

Appelsiner

af Tove Ditlevsen

Grønthandler Jonassen havde fået 25 appelsiner på torvet om morgenen. Mens han kørte hjem med dem bag store lastbiler med »frugt og grønt« bagpå, gav han den gamle, svajryggede krikke et arrigt rap over halsen for at få den forbi torvestimlen i en fart. Han var overbevist om, at bilerne fik mere end hestevognene. Han havde selv set en fed, rødhåret idiot slæbe en hel kasse appelsiner op på sit lad. I den kolde vintersol så han det lyne gult og orange alle vegne mellem gulerødder og frossen rosenkål og stive, træede vinterporrer.

Allerede i går havde der stået i bladene, at appelsinerne var »fordelt mellem byens grønthandlere«. Jo, det var en rask fordeling. Det var på tide staten greb ind. Hele samfundet var gennemrådent og korrumperet. Der havde været et rend af folk hele dagen i går, der gloede på ham, som om de så appelsiner vælte ud af knaphullerne på ham. For et syns skyld havde de købt lidt suppeurter, nu de var kommet på gaden. Og »skær lige sellerien over, Jonassen, så jeg kan se, om den er sort indeni«, og »så lover De mig et par appelsiner når De får dem i morgen, ikke Jonassen?«

Ellers nævnte de aldrig hans navn.

Da han kom tilbage fra torvet sendte han sin kone hjem, fordi han vidste hun ville være ude af stand til at fordele de 25 appelsiner retfærdigt, d.v.s. en hver til dem der købte alle deres varer ved vognen og ikke fjumrede over torvet til konkurrenten hveranden dag. Stod det til hende, ville hun uden videre hælde alle appelsinerne i favnen på den der kom først. Hun kunne ikke lyve for kunderne, og hun kunne ikke stå for venlig tiltale. Sommetider påstod han hun ødelagde forretningen for ham. Hun så altfor lykkelig ud, når nogen nærmede sig vognen og sank altfor ynkeligt sammen,

når de gik forbi. Folk kunne ikke fordrage det. Man skulle helst se ud, som om man var revnende ligeglad med om man solgte noget eller ej og nærmest stod der for sin fornøjelses skyld. Sådan gjorde han selv.

Han sad på en omvendt kartoffelkasse med ildrød næse og klude viklet om de frostbulne hænder under vanterne og tænkte sig, hvordan den butik de aldrig fik skulle se ud: en stor kakkelovn, hvid disk og lysegrønne, limfarvede vægge. Måske et cykelbud, og et meterhøjt skilt over ruden:

J. Jonassen
GRØNT OG FRUGT

- Hvad skulle det være frue?

- Jeg ville gerne have tre pund kartofler.

- Javel frue.

- Er det ikke forfærdeligt at stå her i den kulde, Jonassen?

Dertil plejede han at sige at han havde alt for travlt til at fryse, men til beboerne i karréen overfor gik det ikke. De kunne nøje følge salgets gang fra deres vinduer.

- Nå, sagde han, mens han med ryggen til vejede kartoflerne af, jeg er jo ung og rask, så det går nok.

Han smilede bredt, mens han rakte fru Klingspuhr posen. Hvad

fanden ragede det hende, om han frøs? Kunne hun måske anvise ham en anden måde at tjene sit brød på? Han havde kun en enkelt gang grebet hende i at gå forbi ham med en dusk kørvel stikkende op af tasken fra grønthandleren på den anden side af pladsen. Hun havde set forskrækket ud, da hun mødte hans blik, og siden gik hun aldrig forbi uden at købe noget, i modsætning til så mange andre, der foretrak at stå i en varm butik og handle om vinteren.

Alligevel fik hun ingen appelsin.

Han kunne ikke lide hende. Hendes hvide ansigt sad lunt puttet ned i pelskraven som en blomst i et knaphul. Om eftermiddagen kunne han fra sit kolde stude se hende sidde i karnappen og drikke kaffe med sine veninder. Hun måtte have god tid, sådan en gift kone uden børn. Hans kone talte altid meget med hende. Hun havde en måde med at gnide hænderne forfrossent sammen, hans kone, og se ynkelig ud, når hun talte med kunderne. Også om sommeren, men så var det vel varmen der trykkede!

Han slog armene op om ryggen for at få lidt varme, mens han så efter fru Klingspuhr. Hun skulle bare vide han havde fem og tyve appelsiner liggende på rad og række bag kasseapparatet. Når de andre fortalte hende det, ville der desværre være udsolgt, og tænkt, han glemte det helt i morges. Helt til grin var man dog ikke endnu. Det manglede bare hun og hendes veninder ligefrem skulle sidde og gnaske appelsiner i sig.

Det var ikke fordi fru Klingspuhr var jøde, Jonassen ikke kunne lide hende. Han var lige så oprørt som alle andre, dengang tyskerne foranstaltede klapjagt på jøderne. Og før den tid tænkte man jo aldrig over, om et menneske var jøde eller ej. Selvom de naturligvis var lette at få øje på. Der var sådan en slags fællespræg over dem, det kom man ikke udenom. Ligesom med eskimoer og kinesere, der jo var lige gode for det. Men forskellen var let at se, når

man havde øjne i hovedet og så sine folk an. Og det var man simpelthen nødt til som forretningsmand. Hele hemmeligheden lå i at se lige igennem kunderne og vide hvad de sagde, før de lukkede munden op. Og denne fru Klingspuhr, som åbenbart fik lov at være i fred, eftersom hun var gift med en ikke-jøde, hun havde nu for eksempel den vane altid at spørge hvad tingene kostede, før hun købte dem. Om det så kun var et bundt persille. »Det er på de små ting man kender folk,« sagde han til sin kone, »fru Klingspuhr er påholdende som alle jøder.« Hans kone protesterede svagt, hvad der altid var ham en anledning til at give sin formløse bitterhed frit løb, og blot for at sige hende imod, hvædede han: – De er et fremmedelement i befolkningen, og hvis vi ikke holder dem nede, suger de al saft og kraft ud af os.

Jonassen vidste ikke hvor de ord kom fra, men sådan var det så tit. Man hørte så meget i dagens løb, og lidt hang der vel altid ved. Og det lettede at sige den slags ting. Fanden forstå hvorfor. Man følte sig i pagt med tidens strømninger. Man var ikke født i går, og det var ikke ens egen skyld man aldrig fik den forretning. Hemmelige kræfter åd af samfundets rod. Noget sugede en med sig som vandet i en kumme hvor bundproppen er taget ud. Ubønhørligt. Sugede saft og kraft ud af en. Og tyskerne var nogle røvere og banditter, men på visse områder så de klarere end andre.

Et eller andet hang ved i dagens løb. Man må snakke med om lidt af hvert, og det hænder nogle ord dukker op, som måske var ment i en anden betydning, måske ikke. De lader sig anvende. De luner i kulden. De kommer ingen steder fra. De er der bare. De er ens egne. Og det ender med de letter tilværelsen en smule, og man tager dem til sig og giver ikke slip på dem igen. Lempeligt vrider de sig på plads i sindets grå mosaik og tager farve efter de andre brikker, og en dag sidder man på sin omvendte kartoffelkasse, og

ser fru Klingspuhr gå over pladsen og er i givet tilfælde i stand til at forsvare de fem og tyve appelsiner med sit liv.

Grønthandleren knyttede sine mishandlede hænder nede i lommerne i uforståeligt, rystende raseri. Der var noget ved det kvindemenneske han ikke kunne døje. Han så stift efter hende og tænkte på, hvordan man i Tyskland behandlede jøderne. Hun skulle have dem lige i nakken, alle 25 blodappelsiner, og være glad til hun slap så billigt. Hvad fanden ragede det hende om han frøs?

Fru Nielsen kom med to af sine unger ved hånden. Hun skulle bare have et bundt gulerødder. Nu begyndte appelsinrykind'et nok.

– Javel frue.

Jonassen så med velvilje på de to rene, lyshårede unger og tog i pludselig gavmildhed om bag kasseapparatet og hev to appelsiner frem, som han stak dem i hånden: – Dem skal I ha, men sig det ikke til no'en.

– Næ, men det er da alt for galt – til børnene – og de har aldrig smagt en appelsin i deres liv, er det ikke underligt at tænke sig?

Grønthandleren rystede på hovedet, mens han snoede en halv avis om gulerødderne: – Tja, sagde han, det er strenge tider, men vi må jo gøre det så godt vi kan for hinanden.

Uvilkårligt gned han hænderne på samme måde som sin kone og blev vred på sig selv da han opdagede det og stak dem i lommerne igen.

Fortroligt lukkede han fru Nielsens hånd over pengene han gav hende tilbage og sagde lavt:

– Fru Klingspuhr fik ingen appelsin.

Så rev han en pose af et søm og tog appelsinerne fra de måbende unger og puttede dem ned i den og rakte fru Nielsen dem:

– De må nok hellere overtage uddelingen, sagde han, og ville

trods fru Nielsens protester ikke modtage betaling for dem:

– Det er en foræring, sagde han og smilede varmt og åbent, jeg har vænnet mig til at gøre en god gerning om dagen, ligesom spejderne. Haha.

Han så ud som om der var sluttet en hemmelig alliance imellem dem.

– Uf, sagde fru Nielsen til sin mand, der er noget ved den grønthandler jeg ikke kan udstå, han gav mig to appelsiner i dag – tænk *forærede* mig dem ligefrem – og så fortalte han lige så ondskabsfuldt, at fru Klingspuhr ingen havde fået. Og hun køber da så vidt jeg ved alt hos ham. Og så sød og venlig hun altid er.

Hendes mand gabede bag avisen: – Nåja, sagde han ligegyldigt, han kan vel ikke lide jøder.

– Det må nu ikke være morsomt for hende, sagde fru Nielsen tankefuldt, at gå her og ikke vide hvad dag de kommer og henter hende. Det er sært hun ikke flygter ligesom de andre.

– Nå hvad, hun klarer sig nok, det gør jøder altid. Nielsen vendte et blad i avisen.

Fru Nielsen svarede ikke. Hun stod og så ud ad vinduet. Der var sol endnu på den anden side af gaden. På grund af Klingspuhrs karnap ovenpå nåede den aldrig mere end det yderste af familien Nielsens vindueskarm.

Hun sagde: – Det var nu ærgerligt vi ikke fik Schempinskys lejlighed, da han rejste, men tænk dig, folk havde været skrevet op til den fra den dag tyskerne kom. Er det ikke væmmeligt? Ligefrem at gå og regne med andre menneskers ulykke?

Endelig lod Nielsen avisen synke.

– Sikke noget forbandet pjat, sagde han skarpt, han stak sgu ikke af en dag før han var nødt til det af den grund, og nogen skulle jo bo i lejligheden, til han kommer igen engang, ikke? Man er

nødt til at se lidt realistisk på tingene.

– Ja, naturligvis, sagde fru Nielsen fraværende, men alligevel.

Hun så op mod bunden af den mægtige, solrøvende karnap og huskede på, at Klingspuhrs havde et værelse mere end de, skønt de ingen børn havde. Det var i hvert fald meningsløst. Hvor ville det være dejligt at ha et værelse at putte børnene ind i.

Hun sagde tøvende: – Tror du – tror du også folk er skrevet op til Klingspuhrs lejlighed?

– Selvfølgelig er de det, sagde Nielsen, men du har da lov at prøve. Tag og stik ind til sagføreren i morgen, sent er bedre end aldrig.

– Skulle jeg virkelig? Men det er dog utroligt.

Fru Niensens venlige blå øjne fyldtes af undren. Så fik hun øje på fru Klingspuhr, der kom hjem fra indkøb med sit fyldte net i hånden. Hun standsede og stillede sig op i køen ved grøntvognen. Da turen kom til hende, slog Jonassen beklagende ud med begge hænder og sagde noget, der fik de andre til at le.

Da fru Klingspuhr skråede over gaden så hun op og fik øje på fru Nielsen i vinduet og nikkede venligt til hende. Fru Nielsen bøjede hovedet lidt stift og trak hurtigt gardinet for og stod lidt, ubeslutsomt, med ryggen mod vinduet.

Naturligvis havde hendes mand på en måde ret. Det kunne ikke skade fru Klingspuhr det bitterste at søge den lejlighed. Og det var sikkert kun et tidsspørgsmål hvornår de tog fat på resten af jøderne. De umennesker.

Børneværelset skulle være i hvidt og lyseblåt, med rigtigt børnetapet og små stole og en gyngestol – og måske om ikke så lang tid en lille lyseblå vugge.

Fru Nielsen smilede ved tanken, mens hun gik ud i køkkenet og skrællede de to appelsiner og plukkede stykkerne fra hinanden og delte dem retfærdigt i fire lige store portioner.

LINJE 38

af Renate Welsh

Da Karin nåede hen til stoppestedet, stod der allerede otte kvinder og to mænd og ventede. Det var ikke almindeligt på denne tid af dagen – lidt over ti om formiddagen.

En dame gik ud på gaden og kiggede i den retning, hvorfra bussen skulle komme. Hun rystede på hovedet og trak på skuldrene. De ventende så på hinanden. De var lige ved at nå det punkt, hvor deres surhed måtte have luft. Deres kæbemuskler var allerede begyndt at røre på sig.

Karin tog en bog op af tasken. Hun måtte udnytte tiden. I næste uge skulle hun til eksamen.

»De historiske belastninger og de gærende kræfter til den tyske nationalidé samler sig endeligt i nationalsocialismens ideologi og kommer første gang blandt andet til udtryk i den såkaldte Krystalnat¹,« læste hun.

Hun prøvede at koncentrere sig.

Det lykkedes hende ikke at overhøre de andre ventende passagerers mumlerier.

»... men forhøje billetpriserne, det kan de ...«

»... sikkert igen et uheld ...«

»... jeg husker endnu den dag i dag den-

gang i tresserne – eller var det allerede i nioghalvtreds? – Jeg kom tilfældigt forbi flere timer efter. Og der lå endnu en finger. De havde simpelt hen glemt den ...«

Bussen kom. Den var overfyldt. Passagererne rykkede modvilligt endnu tættere sammen og gloede på de nye mennesker, der stod på som en fremrykkende hær.

Det lod ikke til, at nogen vidste, hvorfor bussen var forsinket. Der bredte sig en svag skuffelse over ansigterne. Samtalerne forstummede. Karin blev maset hen ad midtergangen.

Ved siden af hende stod et ungt par. Pigen klamrede sig til sin vens krave i stedet for til stroppen. Hun havde et langt, kulørt tørklæde med frynser på.

Sådan et vil jeg gerne have, tænkte Karin.

En vandkande ramte hende i knæhaserne. To ældre damer var åbenbart på vej hen til kirkegården belæsset med haveredskaber og store kurve. Karin havde tit set den ene af dem, en kone med et venligt, rødmosset ansigt, der altid smilede til de andre passagerer, inden hun med et suk satte sig ned. I dag havde hun kurven fuld af hvide stedmoder-

blomster. Sidste gang var det primula. Konen holdt kurven i vejret og beskyttede blomsterne med hånden.

Bussen bremsede pludselig. Karin ville være faldet, hvis hun ikke i sidste øjeblik havde grebet fat i et ryglæn.

En anden kvinde bag hende udstødte et skrig.

Karin vendte sig forskrækket om.

En mørkhåret kvinde med et strengt, mager ansigt gned sig over det højre øje med håndryggen.

Bussen kørte videre i ryk.

Den mørkhårede kvinde vendte sig til pigen med tørklædet: »Kan du ikke engang sige undskyld?«

Pigen trak på skuldrene. »Hvorfor skulle jeg det?«

»Du ramte mig i øjet! Med tørklædet.« Kvinden talte langsomt og overdrevent tydeligt. Hun havde en fremmed accent og hendes stemme lød skarp.

»Jeg lagde ikke mærke til noget,« sagde pigen.

»Ikke så meget som en undskyldning,« gentog kvinden. Det trak i senerne på hendes

tynde hals.

Pigen vendte sig mod sin ven. Han lagde armen om hende. De hviskede sammen.

Karin ventede, at passagererne nu ville begynde at udgyde sig over, hvor hensynsløse moderne unge er. Men den gamle dame med stedmoderblomsterne sagde: »Det var vist ikke så slemt.«

»Derfor kan man godt sige undskyld,« blev den mørkhårede kvinde ved.

Manden, som sad overfor hende, lod sin avis synke.

»Hvis De ikke er tilfreds med at være her, kan De rejse hjem, hvor De kom fra.«

Kvinden rystede på hovedet. Hendes mund fortrak sig, så man kunne se en guld tand.

»Ja, rejs De bare!« råbte nu en skinger stemme.

Karin kunne ikke se den, der talte. Hun stod bag en stor, bredskuldret mand.

»Dér sidder hun ned, mens folk her fra landet må stå op. Og brokke sig gør hun også!«

Pludselig blev alle de mennesker, som hidtil havde stået hver for sig – trykket sammen, maset mod hinanden, men dog hver for sig – til en samlet masse.

»Hvad vil hun overhovedet her?«

»Sikkert en sigøjner ...«

»... og tilmed fræk ...«

Alle bemærkningerne blev modtaget med bifald og lokkede flere og mere fjendtlige frem.

»Rolig!« råbte chaufføren i højtaleren.

Folk blev bare mere højrøstede.

Pigen med tørklædet begyndte at græde.

»Sådan mente jeg det ikke! Sådan mente jeg det virkelig ikke!«

Karin var ikke sikker på, om pigen talte til sin ven eller om hun talte til kvinden, der sad helt stiv med hænderne foldet i skødet. Hendes store knoer trådte tydeligere og tydeligere frem. Rynkerne i hendes kinder blev dybere og dybere.

»... der kræves en fast hånd, der kan sætte den slags mennesker på plads ...«

»... man ser jo, hvad det fører til – man kan ikke længere røre sig i sit eget land ...«

Sagde de virkelig det?

Det sagde de virkelig og mere til. Lige til!

»... det var ikke sket under Hitler ...«

Pigen med tørklædet hulkede. »Jeg kan ikke holde det ud!«

Hun masede hen mod udgangen. Man gav

plads for hende. Hendes ven fulgte rådvild efter. Ved næste stoppested stod de af.

Karin havde også mest lyst til at stå af. Hun var bange.

»Ro, eller jeg lader alle passagererne stige af!« råbte chaufføren i højtaleren.

»Næ, nu hører alting op! Holder han nu også med det fremmede rak ...«

»... og hun sidder bare og lader som om det hele ikke rager hende ...«

Karin så sig fortvivlet om. Det så ud, som om ansigterne kom nærmere og nærmere og flød over i hinanden. Et eneste kæmpeansigt med hundrede vrede øjne.

Hvorfor var der ingen der protesterede? tænkte Karin. Men det var jo trods alt kvinden selv, der var begyndt. Hvorfor skulle hun også lave sådan ballade?

Når bare der dog havde været en ...

Karin blev skubbet længere frem. Hun stod nu ved siden af kvinden, der sad og stirrede ud i luften med opspilede øjne. Hun blinkede og blinkede. Hun havde mørke dun på overlæben og kinderne. Karin vendte ryggen til. Hun ville ikke glo på hende.

»... men formere sig som kaniner ...«

»... som kvinde tør man ikke gå på gaden efter ti ...«

»... så kan man sige, hvad man vil. Dengang var alting helt anderledes ...«

Selv den gamle kone, der beskyttede sine stedmoderblomster så kærligt, havde et vredt udtryk i ansigtet.

Sådan måtte ansigterne have set ud i Krystalnatten. Sådan måtte stemmerne have lydt.

Karin trak vejret dybt.

»Hvad har kvinden i grunden gjort?« spurgte hun. »Hun har da ikke gjort noget!«

Karin kunne mærke, at nogen rørte sig bag hende. Hendes hjerte hamrede.

»Hold din kæft og lad være med at blande dig, forstået?«

Karin gjorde sig lille og masede sig hen til udgangen. Jeg skal alligevel af næste gang. Der er ingen kryds før. Kun tre sidegader.

Hun trykkede på klokken ved døren. Den røde lampe lyste.

Pludselig kunne hun ud af øjenkrogen se nogen nikke til hende henne fra den anden ende af bussen. Først så hun kun bevægelsen, derpå det hvidhårede hoved. Herren nikkede en gang til og smilede til hende næsten

uden at bevæge munden.

Vi var altså to, tænkte Karin.

Den mørkhårede kvinde stod også af sammen med Karin og drejede ned ad den sidegade, der førte til fabrikskvarteret. Hun gik med meget rank ryg, næsten stift, uden at værdige Karin et blik.

Bilerne kørte i en endeløs række hen ad hovedgaden. Karin stod længe på fortovet og vippede med den ene fod. Hun koncentrerede sig om den vippende fod. Det hjalp mod den slappe, trætte modløshed, som bredte sig over hende.

Det var jo slet ikke for hendes skyld, tænkte hun.

Det var for min egen.

Jeg skulle bare have taget mod til mig meget tidligere. Jeg skulle have sagt det meget før. Jeg ventede for længe.

Men alligevel!

Oversat af Birgitte Brix.

»Den der tier ...«

af Hans Hansen

Det er på den tid af aftenen, hvor enlige hun-
køn og ældre mennesker ser sig grundigt for,
inden de vælger vogn i S-toget. Der sker så
meget. Man hører så meget. Det gælder om at
finde en plads, hvor man føler sig beskyttet.
Det er en tid, hvor vi vænnes til at se hinanden
an, hvor vi trænes i lynvurdering af vore med-
mennesker. Hvem er en rod og en bisse, hvor
har vi ordentlige og anstændige folk? Det er
gode tider for mistillid - gode tider for rolle-
spil.

Alt det tænker jeg ikke på, da jeg krydser
Gl. Kongevej for rødt lys og buldrer ned ad
trappen til Vesterport station, samtidigt med

at Hillerød-toget larmer ind langs perronen.

Den første stempelautomat er uimodtagelig for mit klippekort. Den næste er til gengæld ved at æde det helt og hånden med, medens jeg har halvfems procent af kropsvægten placeret på højre fod som en affyringsrampe mod det utålmodige tog.

Endelig har automaten gnasket færdig, og jeg når nærmest vandret ind i det offentlige transportmiddel med dørmækket lige i hælene.

Først i det øjeblik kommer tankerne.

I den lille kupé til højre sidder tre unge fyre og breder sig med ølflasker og benene behageligt oppe på sæderne. De halvvejs ligger ned og er igang med en højrøstet diskussion om en pige.

»Hun trænger fandeme til at blive smurt!« siger den ene.

En af de andre drikker ølflasken tilbunds, før han svarer.

»Det bliver ikke her!« siger han. »Jeg skal ikke ha' noget i klemme i den kødhakker.«

Så læner han sig ud over sidegangen og triller den tomme flaske fremad med et langt armsving. Det er et fint kast, og flasken klirrer tværs gennem ind- og udstigningen og med et lille hop videre ind i den større kupé til venstre. Midtvejs taber den kurs og skramler mod et stålben.

I denne kupé er der kun en enkelt passager. En pæn herre med mappe på skødet og udfoldet Berlinger.

Han sænker avisen ved flaskelyden og ryster på hovedet. Så forsvinder han igen bag overskrifter og pressefotos.

Jeg sætter mig i hans kupé, sådan at jeg kan se de tre fyre gennem flere lag glas.

Da toget sukkende standser mellem Nørreports badeværelsesvægge, løber flasken endnu et stykke og banker mod endevæggen.

Ingen åbner dørene.

Ingen nye passagerer.

Toget kører – det skratter i højttaleren.

»Næste stop er Østerport – toget standser ikke mellem Østerport og Holte.«

Det er her, der sker noget.

Der er ganske få mennesker ude på perronen. De står spredt i det kolde neonlys og venter tog i begge retninger.

Jeg får øje på en mørklødet mand med sort hår og et lille overskæg. Han styrer frem mod denne vogn. Han er i grå frakke med kraven slået op i nakken og et langt strikket halstørklæde ned over brystet og maven.

Nu sker der noget inde hos de tre unge fyre. De gestikulerer og peger, en af dem rejser sig og når ud til de automatiske døre, netop som den mørklødede med en tommelfinger på håndtaget udløser hydraulikken.

Psssss ... Sesam, Sesam, luk dig op! Dørene glider ind i væggene.

Endnu en af de unge er nået ud, og sammen spærrer de indgangen for den mørke mand. Den ene af dem taler højt:

»Ingen adgang for sorts nuskede! White only!«

Manden med det lille overskæg får et puf i brystet og træder et par skridt baglæns ud på perronen. Han siger ikke noget men står stille og stirrer.

»Pis af!« råber en af de unge.

Den mørklødede forsvinder fremad langs vinduerne – tæt på er jeg overbevist om, at han er tyrker.

De to fyre dasker til hinanden og griner. Toget sætter igang. De går tilbage til deres pladser.

Jeg kigger på min medpassager med mappen – om han har bemærket optrinet?

Han har sænket sin Berlinger og forstår åbenbart mit uudtalte spørgsmål, for han nikker ind mod de tre unge.

»Det kan man da forstå!« siger han næsten

samtidig med at han igen forsvinder bag avisen.

Ordene krydser i min hjerne – »det kan man da forstå« – jeg vender og drejer dem for at finde ud af, om de kan betyde mere end én ting. Om jeg kan tage fejl?

Der sidder en nobel herre med mappe og Berlinger, og han kan forstå, at nogle unge lømler opfører sig som de rene racister!

Jeg synes pludselig, at jeg er underlig stiv i nakken og drejer hovedet fra side til side. Det er et ubehag, der ikke uden videre vil forlade mig.

Jeg ser ind på de tre unge, som sikkert allerede har glemt den lille episode med tyrken. De har fisket en sidste enlig bajer frem fra plasticposen og lader den gå på omgang.

Jeg tænker på at gå ind og snakke med dem. Det er vel egentlig min pligt – min borgerpligt?

Den der tier samtykker!

Men hva' fanden skal man sige?

Man risikerer jo at løbe ind i en flok øretæver. Der skal nok ikke meget til, før de føler sig provokeret. Måske sidder de ligefrem og venter på den slags invitationer – så de kan få lov til at svinge bøffen, så der kan blive lidt fis i gaden.

En solbrun pige på endevæggen over fyrene spejler sig i flere lag, før hun når ind til mig. Hun ligger på en kridhvid strand ved et Hollywoodblåt hav og drikker af et glas fyldt med fortyndet guld. Bag hende er en negertjener i hvid jakke på vej bort med en sølvbakke. I billedets ene hjørne sejler grønne palmer mod horisonten på en lille ø.

Højt på himlen danser en blodrød tekst:
Indtag verden – den er til for dig!

Under reklamen gaber en af fyrene, så hans ansigt forsvinder i et hul. Han strækker arme højt op over hovedet og slår hænderne flere gange hårdt ind i væggen.

Faktisk ser de meget fredelige ud. Ikke noget med naziemblemer og funklende stålsøm på de sorte jakker, der får en gang med skosvæerten om søndagen. De udtrykker bare en eller anden rastløs ugidelighed, en eller anden forventning om et eller andet spændende, som ikke viser sig.

Jeg forbereder nogle borgerlige ord:

Hør nu her gutter – det der lille nummer med ham fremmedarbejderen, det er sgu for dårligt. Vi lever i et civiliseret land med lige ret for alle. Når alt kommer til alt, er det ligefrem forbudt – også selvom der er politikere i folketinget, der ikke går af vejen for at kriminalisere fremmede. Også selvom de gør det uantastet, er det rent faktisk forbudt – hvis det skulle gå efter loven. Men det skulle vel heller ikke være nødvendigt med love for at opføre sig anstændigt overfor andre mennesker. Hvis I orkede at tænke jer lidt om ... verden bliver ikke bedre, før hver enkelt gør noget for det. Helt privat, uden opfordring, af almindelig sund fornuft og menneskelighed ...

Jeg er ikke tilfreds med min tale, tror ikke den bider på dem. Det skal være mere ligetil, mere kontant:

Hør nu her gutter – den slags går bare ikke. Hvis I ikke kan opføre jer ordentligt, så har I ikke noget at gøre i et offentligt S-tog, så må I klare jer udenfor fællesskabet, så er I for primitive til at vi andre skal finde os i det. Det går bare ikke ...

Måske er der slet ingen grund til at tage det så afdæmpet – måske skal man tale med store bogstaver:

Sådan en opførsel er noget svineri! I er vokset op i en forkælet del af verden, skulle I så ikke kunne vise tolerance og almindelig dannelse! Bøllemanerer tolererer vi ikke – vær venlig at forlade toget. Se så at komme ud! Sådan nogle små racister!

Da toget standser i Birkerød, forsvinder de

tre fyre. Den ene har en arm rundt om skulderen på en af de andre. De ler ad et eller andet, da de traver hen ad perronen. Den tredje småløber baglæns foran de to andre og laver skygeboksning med lange elastikarme. De ligner tre kåde drengerøve og er forsvundet helt, inden toget sætter igang.

Den, der tier længe nok, får oftest en god undskyldning for ikke at få sagt noget.

En god, haltende undskyldning er et tomt hul i maven ...

Men for en gangs skyld er linen lidt længere. For en sjælden gangs skyld er der en chance for at pynte lidt på resultatet, for at indhente lidt af det forsømte, for at gøre ugjort gjort ...

Mappemanden!

Han rasler med avisen og rømmer sig inde bag de gamle nyheder. Jeg skifter diskret sæde, så jeg har front mod ham. Han bemærker det til alt held ikke. Han har benene overkors og sidder og vipper med den ene brune sko, op og ned. Som til en melodi, en eller anden takt. Måske sidder han og smånyner, måske sætter han nyheder og annoncer i musik.

Det kan man da forstå!

Sådan faldt ordene, og meningen var tydelig nok. Den slags kunne man ikke tillade sig at overhøre, den slags måtte man tage fat i og kræve forklaring på.

Og denne gang er der næppe noget at være bange for, ingen truende øretæver. Højst et par dask med en sammenfoldet Berlinger, hvis det skulle gå helt galt.

Men der er løbet mange spor under hjulene siden Østerport, kilometer efter kilometer, lige frem og på kryds og tværs. Visse ting bliver fjern fortid alene ved at blive passeret.

Jeg leder febrilsk efter et stikord, der kan trænge gennem Berlingske Tidende og ind til et fremmed menneske, som uantastet har sagt noget fordømt sludder – ikke alene sludder,

Mette von der Mause

men noget aldeles uacceptabelt, nederdrægtigt sludder.

Men ét er at henvende sig til nogle unge lømler, som jo udmærket ved, at de udfordrer andre mennesker og altså må regne med at få læst og påskrevet. Det er, som det skal være. Det vil ethvert ordentligt menneske kunne forstå og acceptere og oven i købet bifalde.

Men en pæn samfundsborger med mappe og Berlinger som sidder ordentligt og fredeligt i et offentligt transportmiddel uden den mindste forestilling om at forulempe nogen korporligt – sådan et menneske kan man ikke uden videre irettesætte. Sådan en person har vel lov til at have sine meninger og at give udtryk for dem på sin egen dæmpede og kultiverede måde.

Jeg mærker, at mulighederne har det som sæbebobler i et nåletræ.

Hva' fanden skal jeg sige til ham! Hvordan skal jeg formulere min kritik, give udtryk for min forargelse?

Lømlerne smuttede i Birkerød – mappemanden pakker sammen lige før Allerød.

Jeg sidder på spring med alle ordene yderst på tungen, medens han folder avisen, lægger den i mappen og rejser sig.

Han knapper sin frakke og spænder bæltet, retter lidt på den – tager så mappen under armen og træder ud på midtergangen.

»Undskyld,« siger jeg og peger på ham med en diskret finger.

»Ja?« han standser ud for mig, da perronen suger toget til sig.

Jeg roder med ordene i hovedet. Stiller dem i geled, bryder om, nyt geled, ny ordstilling.

»På Østerport ... det De sagde på Østerport, da de unge mennesker ... efter at de havde spærret døren?«

Hans pande trækker rynker og det ene bryn går i vejret. Udtrykket i ansigtet er nærmest måbende-fortørnet.

»Jeg skal altså af her,« siger han og forsvinder.

Det rykker i mine baglårsmuskler for at sætte efter ham, men jeg klæber gumpetungt til sædet og ser ham bare skæve misbilligende gennem ruderne.

Så er også han væk.

Jeg ejer vognen i ensom majestæt fra Allerød til Hillerød. Ikke et øje. Kun mig og min besværlige samvittighed.

Først lømlerne. Hul i maven. Så mappe-
manden. Større hul i maven.

Men jeg forsøgte. Jeg begyndte at tale til ham. Jeg nævnte det med Østerport og ville have krævet ham til ansvar, hvis han ikke tilfældigvis havde boet i Allerød. Der var en hel station at give af. Jeg regnede bestemt med at have frist til Hillerød, og så skulle jeg nok have nået det. Så skulle jeg have sagt ham, hvad jeg mener om den slags udtalelser, den slags primitive og umenneskelige egoistiske diskrimination.

Jeg kunne jo ikke vide, at han skulle af i Allerød ...

Jeg opgiver at sidde ned. Jeg gennemtraver kupeen, tværs gennem ind- og udstigning, et smut ind til pigen på endevæggen, hvis tindrende smil holder lige til forbrændingsanstalten.

Indtag verden – den er til for dig!

Jeg bliver stående foran reklamen og lader øjnene løbe ned over hendes lange solben, der ender i røde tånegle, som opad flugter med negertjenerens hæl. Han går strunk afsted med sølvbakken, direkte ud til opvaskeren som også er farvet og på ferieparadisets absolutte mindsteløn.

Black is beautiful, runger det inde i mit hoved – og jeg ved, at det er en stupid frase. I min mund er det tillært sludder uden dækning, ikke meget bedre end at høre Erhard Jakobsen ævle og bævle om sit syn på Sydafrika.

Jeg går tilbage til min egen kupé og sparker til ølflasken, som har forladt endevæggen og ruller i midtergangen.

Så endelig er det Hillerød.

Bedst at efterlade problemet i toget, glemme det, lade som om det slet ikke har eksisteret – den slags små hændelser er der jo så mange af. Ingen grund til panik og hul i maven. Rent faktisk skete der jo ikke noget.

En anden gang ...

Jeg småfløjter tværs over perronen og nyder aftenluften. Langt ude i mørket skifter et signal fra rødt til grønt, og gadelygterne hænger i guirlander under viadukterne.

Så får jeg øje på den mørklødede mand med det lille overskæg og det lange, strikkede hals-tørklæde.

Han står sammen med et par andre fremmede. Han ler og lægger begge hænder på en af de andres skuldre. De taler ivrigt sammen.

Jeg passerer så tæt, at jeg kan høre ordene – eller lydene. De morer sig og taler i munden på hinanden. Jeg forstår ikke et kuk.

Da jeg er lige ud for dem, ser den mørklødede på mig. Et kort øjeblik. Måske helt tilfældigt. Hans brune øjne og mine blå krydser hinanden og hænger fast. Et ganske kort nu.

Måske ser han slet ikke på mig. Måske er det bare mig, der ser ham se. Måske er det mig, der digter hans anklage, for øjeblikket efter ler han igen over noget, som jeg ikke forstår.

Jeg småløber for at nå bussen og hører skolsålerne slå ord af asfalten:

Den der tier ...

Den der tier ...

DET FORKERTE BARN

af Bjarne Reuter

Det var en kold dag den dag i oktober, og Brians far havde som altid meget travlt. Måske var det derfor han ikke fik bremsen i tide, så hans nye vinrøde Alfetta nærmest kurede ind på børnehavens parkeringsplads, hvor den først stoppede, da den hamrede op i en gul Toyota.

Brians far bed i rattet af ærgrelse. Det var ikke noget han plejede at gøre. At bide i rattet. Men det med at bide i tingene var ligesom kommet over ham på det sidste.

Han sprang tænderskærende ud af vognen.

- Sese, jaja, mumlede han med et satanisk smil. Selv om der jo sådan set slet ikke var noget at grine af. Brians far gik tre gange rundt om Alfettaen.

Ind imellem sparkede han til den.

- Sådan en gammel møgspand, fnøs han hånligt, lortet har kun kørt ti tusind kilometer, og nu har den allerede en bule fortil. Det er bare skidedejligt.

På en lille gul seddel skrev han med blok-bogstaver: DET VAR MIG SKVADDERHOVEDET I DEN BULEDE ALFETTA DER GJORDE DET. Sedlen fastgjorde han på viskeren.

Bagefter halsede han ind i børnehaven, hvor han et øjeblik stod i den lille korridor inden han tog i døren. Brians far trak vejret dybt. Satans til larm der var derinde. Men Brians far ville nødig gøre et forkert indtryk, så han knappede resolut skjorten lidt op og spærrede munden op i et stort smil. Et varmt smil, tænkte han. Jeg er afslappet, ustressed og skødesløs - kort sagt, en rigtig kærlig far, der henter sin lille Briandreng.

Han tog en dyb indånding. Som de dog skreg. De fleste af børnene havde været i børnehaven i ti timer, og blev altid en smule utålmodige her sidst på eftermiddagen. Brians far rømmede sig og så sig om efter Brian. En firkantet klods med et stort Q ramte ham i nakken.

Et kort øjeblik var Brians far tæt på at miste selvbeherskelsen, men så tog han et rask tag i sig selv og smilede bagatelliserende til alle børnene og pædagogen. I larmen var der ingen der ku høre, at han også skar tænder.

Men efterhånden lykkedes det ham at bane sig vej ind på selve stuen – der hed Grøn Stue afd. Gulerod – hvor han straks fik øje på en lille lyshåret purk, der netop var ved at male en anden lille lyshåret purk sort i ansigtet med en filtpen.

– Brian, skreg Brians far og slog en klo i den lille dreng uden maling i ansigtet.

– Hvor hænger dit tøj? Brians far svedte voldsomt nu.

– Mit tøj? Jamen ...

– Ja dit tøj for ... for søren ... hvor hænger dit tøj ...

Brians far smilede til en anden forælder.

– Det hænger henne ved reolen for Grøn Stue afd. Gulerod lige under elefanten med solbrillerne. Jeg har nemlig skiftet fra Gule Stue afd. Selleri hvor jeg havde en kanin med slips på!

Her vendte Brians far ryggen til og fandt en bøjle han ku bide. Ikke uden lettelse så han mange andre tandmærker. Det er altid rart at vide, man ikke er alene.

De stormede ud af døren, for nu sku det virkelig gå stærkt. Hurtigt ind i bilen og så hjem.

Brians far tændte for bilradioen, vinduesviskerne og fjernlyset samt varmeruden bagi, for nu skulle der satme ske noget, som han sagde.

– Fem minutter til i den børnehave og jeg var lige til at indlægge, mumlede han og undgik med nød & næppe at køre op i en bus.

For helvede hvor ville han gerne bide i en buschauffør lige nu.

Kort efter flåede han i håndbremsen i carporten ved det gule parcelhus på Agurkestien.

– Hvad faen sidder du og glør på Brian, snerrede han og trykkede på knappen til sikkerhedsselen, der sprang tilbage så hurtigt, at Brians far ikke nåede at flytte sig. Metalspændet ramte ham lige mellem øjnene, så det et øjeblik sortnede for hans blik.

Lidt efter sejlede han ind ad hoveddøren.

– Kom så med ind ... Brian, snøvlede han.

Ude i køkkenet stod Brians mor og flåede i cellofanen, som deres middagsmad var pakket ind i.

– De har ringet fra Olsens Møbler, sagde hun.

Brians far studerede sit spejlbillede. Bulen i panden lignede mest af alt et horn.

– Gå ind på dit værelse og spil plader med høretelefoner, sagde han distraet til Brian.

– På mit værelse?

– Ja på dit værelse. Hvor mange gange skal jeg sige det.

– Er det derinde?

Brians far stirrede målløs på Brian. Så stirrede han ud på sin kone, der endnu kæmpede med cellofanen.

– Gurli, skreg han, nu ved Brian plusli ikke hvor hans værelse er ... det er kraftstøjeme dejligt.

– De har ringet fra Olsens Møbelforretning igen, sagde moren. Det er om det sidste afdrag på lædersofaen.

I det samme kimede telefonen.

– Lædersofaen, snerrede Brians far og stangede med sin nye bule. Nu kan den slimede svindler til Olsen lige kalde den en lædersofa igen.

- Årh den er da af ægte bøffelskind.

- Hå, skreg faren inde i stuen. Med mindre de har nogle vanskabte firben fisende rundt i plastic nede i urskoven, så har det der skind sgu aldrig set Afrika.

Brians far tog telefonen ... Hallo, nu skal jeg sige Dem noget lille herr Olsen, hvis De ikke snart holder op med Deres fordømte kimeri på alle tider af døgnnet, så kan De fanden hyleme komme og hente Deres skævbenede krambodsbenk igen ... er det sevet ind ... hvaffor-noget (?) ... nåh dav svigermor ... nejnej, det var bare sådan du ved, for sjov ... nå kommer I i aften, jamen det var da hyggeligt, jaja ... vil du ikke hilse på Brian, han er kommet hjem ... Brian ... Brian ... det er mormor i telefonen ... nu kommer han, jaja vi ses.

Brians far gav Brian røret.

- Sig nu noget mand.

- Hallo.

- Hallo ... ta dig nu sammen ... sig dav svigermor.

- Dav svigermor!

- Nu skal du sgu ikke blive for fræk. Du ved jo godt hvad jeg mente, ikke.

- Er det dig Brian, sagde mormoren.

- Nej jeg hedder Benny, hvis jeg skal være helt ærlig, svarede den lille lyshårede dreng, som Brians far og mor gik ud fra hed Brian.

- Benny, måbede mormoren i den anden ende.

Men nu tog Brians far røret.

- Benny ... hvad fanden ligner det at stå og ta gas på din mormor på den måde ... hallo Brian, nå det er mig mormor ... sludder svigermor, det er ham Brian, haha han er fuld af fup, vent bare til jeg får bidt i ham ... nejnej ... vi pjatter bare ... ja selvfølgelig glæder han sig til I kommer. Ja farvel, farvel. Hils Olsen.

Brians far lagde røret på. Så stirrede han på Brian.

- Den var ikke morsom Brian. Den var ikke.

Og desuden så er jeg dødtræt efter en lang dag på kontoret. Nu kan du gå ud og gi din mor en hånd med madlavningen.

- Min mor?

- Ja din mor.

- Er det hende der står ude i køkkenet?

Normalt drak Brians far ikke ret meget vand. Men nu drak han mindst en liter. Direkte fra hanen på badeværelset.

Hans kone kom ud til ham.

- Er der noget galt, Ole? spurgte hun.

- Om der er noget galt, gurglede Brians far. Der er det galt, at den dreng er ved at ta livet af mig. Det er såmænd det hele.

Moren vendte sig mod Brian.

- Du ser også lidt bleg ud i dag, Brian, sagde hun.

- Hva så med mig, vrælede faren. Prøv at se det tårn jeg har i panden. Hvor er mine briller?

- Har du det godt Brian, spurgte moren. Du sku helst være helt frisk til mormor og morfar kommer.

- Min morfar er død, sagde Brian.

Brians far mosedede nu ud af badeværelset.

- Gør plads, skreg han og bed i låget til pilleglasset.

Telefonen ringede.

- Morfar er da ikke død lille Brian, sagde moren. Han kommer i aften.

- Min morfar?

- Ja din morfar.

- Hallo Olsen, skreg faren inde i stuen. Nå så det tror De ... næ nu skal jeg sige Dem noget ...

- Jamen hvordan kan morfar komme, når han er død?

- Brian, morfar er da ikke død. Han er frisk som en ... som en ...

Brians mor ku ikke lige komme på, hvad morfaren var frisk som, men det ku Brian.

- ... som en havørn, sagde han.

- Læder, skreg Brians far, det har aldrig

været læder, det er en eller anden gummihavørn, De har skudt ned. Jeg kender Dem, Olsen!

- Kom, så dækker vi bord, sagde moren. Jeg har lavet pølser til dig, du spiser jo ikke kalkun.

- Kalkun?

- Jaja, ta det nu roligt, jeg har jo kogt pølser til dig.

- Jeg tror da godt, jeg ka li kalkun.

- Nå!?

- I hvert fald spiser jeg ikke de der røde pølser, de er jo fulde af farvestof.

Faren kom ud til dem. Han havde noget papir, der viste sig at være en købekontrakt, i munden.

- Så fik jeg da ordnet ham Olsen, knurrede han.

- Brian vil ikke ha sine røde pølser, måbede moren. Han vil ha kalkun.

Brians far stirrede på dem.

- Og han siger, morfar er død!

Det ringede på døren. Brians far håbede, det var Olsen himself, det ville være rart at få lov til at sætte tænderne i hans ben eller hans arm, for slet ikke at tale om hans hals. Faren flåede døren op.

Det var mormoren og morfaren.

- Jamen hejsa hejsa ... nå der kan du se Brian, morfar lever da i bedste velgående. Hahaha ja Brian troede du var død morfar. Skøre unge.

- Sku jeg være død, smilede morfaren lidt ilde berørt. Han så indgående på Brian.

- Som den dreng dog forandrer sig, sagde han.

- Ja han er løbet i vejret, sagde moren.

- Snart er han en ung mand, sagde Brians far.

- Jamen ... har Brians øjne ikke altid været blå, blev morfaren ved.

- Blå? sagde moren.

- Ja blå, gentog morfaren. Nu er de da brune.

Moren og faren så på drengen.

- Hans øjne har altid været brune, sagde Brians far.

- Nej, Ole det passer ikke, sagde svigermoren.

Men nu gik moren ind efter et fotoalbum.

Imens smilede morfaren til Brian.

- Nå skal vi to så ha os et parti skak, hva Brian, sagde han venligt.

- Skak? Jeg kan da ikke spille skak ...

Morfaren stirrede på ham. Men nu blev det for meget for faren, der tog drengen og ruskede ham og ruskede ham, indtil moren kom med et album, der viste, at Brian havde skiftet øjenfarve.

- Som han dog har forandret sig det barn, sagde mormoren.

- Nej han har da ikke, mor, sagde moren. Det er bare fordi Ole rusker ham sådan. Hold ham lige stille, Ole.

- Den dreng, råbte Brians far, er en ... skuffelse. På alle måder. Det er lige meget, hvad man siger, så skal han være på tværs. Hvad ender det ikke med. Han vil ikke ha pølse, han vil ha kalkun ... han siger han ikke hedder Brian ... og at hans morfar er død. Ved du hvad Gurli, der er noget galt et eller andet sted.

Senere, da de sad og spiste, ringede telefonen.

- Hvis det er ham Olsen, så ved jeg ikke, hvad jeg gør, snerrede Brians far.

Moren tog telefonen. Lidt efter vendte hun sig mod resten af selskabet.

- Er det Olsen? spurgte faren.

- Nej, det er nede fra børnehaven.

- Fra børnehaven, spruttede faren og tænkte på den gule Toyota.

- Ja, de siger, de har Brian dernede.

Resten af familien så indgående på drengen, der sad og spiste kalkun.

- Jamen det er sguda umuligt, sagde faren. Brian sidder jo her.

- Hallo, sagde moren, er du sikker på, at det er Brian du har dernede?

- Ja *vi* sku vel nok ku kende forskel på børnene, svarede pædagogen, der i øvrigt ku oplyse, at det havde været en frygtelig dag. Ikke nok med at Brian ikke var blevet afhentet, hvad værre var ... en dreng ved navn Benny var forsvundet. Hans forældre havde først taget Brian - sådan i forbifarten - men derhjemme havde babysitteren opdaget fejlen ... og nu var det de tænkte, om Benny eventuelt ...

- Benny, mumlede moren. Øhh hør lige her, vi øhh taler lidt om det, så ka det være, vi ... æhh kommer ned i børnehaven.

Hun lagde røret på.

- Det var nede fra børnehaven, sagde hun tonløst. De sagde, de havde Brian dernede. Og så tænkte de, at vi måske havde en anden dreng. Een der hed Benny.

Brians far så strengt på den dreng, der måske hed Benny.

- Sig mig du der, hedder du Benny?

Benny nikkede, for ham var det naturligtvis. Faren smed kniv & gaffel fra sig.

- Nu har jeg kraftstejleme hørt det med, stønnede han. Hvad gi'r I? Op med dig ... sidder og mæsker sig med kalkun. Men sådan er de unger nutildags. Ud, ud siger jeg.

Faren vendte sig om mod moren.

- Og vores lille Brian ... sidder der alene i børnehaven. Hvordan ku du finde på sådan noget din lille møgunge. Kører du med Gurli!

- Øjeblik Ole, jeg kommer, råbte moren fra køkkenet. Jeg tager lige en rød pølse med til ham.

Brians far smilede til hende og gav hende et klem.

- Din hønemor, sagde han og gik ud til bilen.

Ørneflugt

af Henrik Pontoppidan

Dette er historien om den unge ørn, der som gulnæbbet unge blev fundet af nogle drenge og bragt ind i den gamle præstegård, hvor nænsomme mennesker tog sig af den og fik den kær, så man ikke senere formåede at skille sig ved den. Ligesom eventyrets »grimme ælling« voksede den op her mellem skræppende ænder og kaglende høns og brægende får, og så vel befandt den sig efterhånden i disse omgivelser, at den blev både stor og bred, ja – som præsten sagde – »formelig lagde sig mave til«.

Den havde sit stade oppe på et gammelt plankeværk ved svinehuset, hvor den sad og passede på, når pigen kastede affald ud fra køkkenet. Så snart den fik øje på den store Dorthe, kastede den sig ned på stenbroen og vraltede det fyldte fad i møde i det burleske sækkeløb, hvori æterens kongebørn bevæger sig på jorden.

Det kunne vel en og anden gang hænde, især på stormfulde dage eller når et uvejr trak op, at der vågnede en ubestemt længsel, en tåget hjemvefølelse i den fangne himmelætlings bryst. Den kunne da sidde i halve døgn med næbbet trykket ned i brystets smudsige fjerklædning, uden at røre sig og uden at ville æde. Og pludselig kunne den da sprede vingerne ligesom favnende ud i luften og kækt svinge sig i vejret ... men det blev altid kun en stakket flugt, vingerne var forsvarligt stækkede; efter et øjeblik ubehjælpssom flagren faldt den ned på jorden, hvor den i sin forstumlelse først gjorde et par små sidelæns hop og derpå med fremstrakt hals løb hen og forputtede sig i en mørk krog ligesom for at skamme sig.

Ørn Maleri af Nina Sten-Knudsen

På denne vis havde den levet i et par år, da det hændte, at den gamle præst blev syg og døde; og i den forvirring, som heraf opstod i præstegården, glemte man efterhånden at tage vare på den kongelige fugl - »Klavs«, som man ganske borgerligt havde døbt den. Den vraltede som sædvanlig omkring mellem de andre husfugle, altid fredsommelig, næsten lidt ængstelig, fordi den var vant til at få over næbbet af præstedøtrene, når den engang imellem fandt på at gøre sin medfødte overlegenhed gældende overfor småkravlet. Men så hændte det en dag, da en frisk søndenvind blæste forår og varme ind over landet, at den pludselig befandt sig oppe på mønningen af den store ladebygning, uden at den selv forstod, hvordan den var kommet derop.

Den havde - som så ofte før - siddet og drømt vemodigt oppe på sit plankeværk og i et anfald af ubestemt frihedslængsel udbredt vingerne til flugt; men i stedet for som ellers at dratte ned på stenbroen var den blevet løftet op i luften med en sådan fart, at den ganske forskrækket havde skyndt sig at finde fodfæste.

Og nu sad den deroppe på den høje tagryg, aldeles forstumlet af, hvad der var sket. Aldrig før havde den set verden fra så højt et stade. Ivrig drejede den hovedet, nu til den ene side, nu til den anden, indtil den - uimodståelig draget af himmelblået og de sejlende skyer - på ny bredte vingerne ud og lod sig løfte, ... først forsigtigt prøvende, snart dristigere, sikrere, ... hvorpå den pludselig med et vildt frydeskrik svang sig i en stor bue højt op i luften. Den følte med ét, at den var ørn. -

Landsbyer, skove og solbeskinnede søer gled bort under den. Højere og højere steg den

imod den klare himmel, beruset af den vide horisont og sine vingers styrke.

Men pludselig standsede den. Det store, tomme rum omkring den gjorde den urolig, og den så sig om efter et hvilested.

Lykkeligt nåede den en fremspringende fjeldkant højt oppe over floddalen. Men idet den her - endnu lidt svimmel - kiggede sig om efter præstegården og ladelængens høje mønning, grebes den af en ny bestyrtelse. Udover et fuldkommen fremmed land svævede dens blik til alle sider. Ikke en kendt plet, ikke en tilflugt, så langt dens øje rakte.

Over dens hoved løftede sig fjeld bag fjeld - bratte, nøgne klippevægge uden et plankeværk til læ for stormen. Og derude i vest bag det åbne land gik just solen ned i blodrøde aftenskyer, der varslede uvejr og mørke nætter.

En beklemmende følelse af forladthed sneg sig ind i den unge kongeætlings bryst, alt som aftenens gulblege tåger indhyllede dalen nedenunder. Ganske modløs stirrede den efter en flok krager, der drog skræppende forbi på vejen hjem til deres reder dernede omkring de lune menneskeboliger. Med næbbet trykket ned i brystet, vingerne tæt sammenfoldede sad den ensom og stille på det øde, tavse fjeld.

Da suser det med ét i luften over dens hoved. En hvidbrystet hunørn kredser deroppe under den flammende aftenhimmel.

En stund sidder den med fremstrakt hals og besinder sig på dette fremmede syn. Men pludselig er det forbi med al rådvildhed. Under et mægtigt brus af de udspændte vinger svinger den sig i vejret og er i næste øjeblik oppe hos hende.

Og nu begynder en vild jagt ind over bjerge-

ne ... Hunørnen bestandig forrest og højest til vejs, »Klavs« lidt anstrengt bagefter, gumpetung og stakåndet.

Snart er de oppe mellem højfjeldet. Endnu skinner solen på de højeste toppe, mens de sejler frem over bjergenes rygge i aftenens skumringståger.

Klavs hører under sig det mørke sus af store skove og drønet af elvene i de dybe slugter.

»Mon hun dog ikke vil sætte sig?« tænker han, uhyggelig til mode ved dette uforklarlige bulder. Han har næsten heller ingen vejr mere og føler vingerne så matte, så tunge.

Men højere og højere stiger hunørnen, videre og videre sejler den frem over rødmende bjergrygge, – lokkende, kaldende.

De er kommet ud over en endeløs stenørken, hvor mægtige klippeblokke ligger katotisk væltede over hinanden som resterne af et omstyrtet Babelstårn. Da åbner med ét udsigten sig foran dem. Højt oppe over de drivende skyer svæver som et drømmesyn de evige sne-tinders overjordiske rige, ubesmudset af det levendes færden, kun ørnens og den store stilheds hjem. Det sidste dagskær ligger og ligesom blunder deroppe på den hvide sne. Bagved står den mørkeblå himmel fuld af rolige stjerner.

Skrækslagen har Klavs standset sin flugt og sat sig på et klippestykke. Rystende af kulde og uhygge sidder han der og stirrer op på dette hvide dødningeland, på disse store stjerner, der blinker ned til ham gennem mørket ligesom onde katteøjne.

Og atter vender hans tanker vemodigt tilbage til det hjem, han har forladt. Han tænker på sin lune plads på plankeværket og på den hyggelige andegård, hvor hans små venner nu

sidder på deres rækker og sover sødt med hovedet under vingen. Han tænker på de små, trinde grise, der nu ligger i en klynge hos moderen og drømmer med pattevorten i munden, og på den tykke Dorthe, der vil komme ud fra køkkenet med det dampende fad, når kirkeklokken har ringet solen op.

Oppe fra den frostklare luft bliver hunørnen ved at kalde. Men Klavs breder tyst vingerne ud og lister bort den vej, han er kommet ... først nølende ... tvivlrådigt flakkende fra klippeblok til klippeblok ... men snart hurtigere, utålmodigere, jaget af sin skræk, sin uro, sin søde længsel – hjem – hjem – hjem!

Først den næste morgen nåede den tilbage til præstegården fra sin ubetænksomme flugt. I nogle øjeblikke holdt den sig svævende over det kære barndomshjem, ligesom for at forvisse sig om, at alt dernede endnu var ved det gamle.

Så dalede den langsomt ned.

Men en ulykke skulle ske. Avlskarlen, som tilfældig havde fået øje på den, og som endnu intet havde hørt om Klavs' forsvinden, var hastig løbet ind efter sin bøsse og havde stillet sig på lur bag en træstamme for at fyre på den formodede hønserøver, så snart den var dalet tilstrækkeligt langt ned.

Skuddet faldt.

Man så nogle fjer flyve ud i luften, – og som en sten sank den døde Klavs lige ned i mødingpølen. –

For det hjælper alligevel ikke, at man har ligget i et ørneæg, når man er vokset op i andegården.